

Johan Biemans en zijn nazaten

Over radiodistributie en elektrotechniek in Kaatsheuvel en Loon op Zand

In 1938 vertrekt vanuit Oisterwijk een man genaamd Johannes Josephus Biemans met zijn gezin naar Kaatsheuvel. Vele jaren heeft deze ondernemer in die plaats zijn bedrijf uitgeoefend. In het begin van zijn tijd in zijn nieuwe woonplaats heeft Johan Biemans de directie op zich genomen van de al in 1931 opgerichte radiodistributie-centrale in het nabijgelegen Loon op Zand en ook van eenzelfde centrale in zijn nieuwe woonplaats. Beide radiocentrales waren filialen van de radiocentrale van Oisterwijk. Later ontstaat uit Johan Biemans' activiteiten ook een in Kaatsheuvel zeer bekend elektrotechnisch installatiebedrijf met daarbij een winkel in radio, televisie, lampen en andere elektrische en elektronische apparatuur, gevestigd aan de Hoofdstraat in Kaatsheuvel.

Elke geschiedenis heeft een voorgeschiedenis, zo ook die van de radiocentrales Loon op Zand en Kaatsheuvel. Laten we een duik nemen...

Johannes Biemans en Henrica Franssen zijn getrouwd in de plaats Bakel en Milheeze (niet ver van Helmond) op 4 juli 1784. Op 17 april 1797 wordt in Bakel hun zoon Wilhelmus (Willem) Biemans geboren. Deze Willem, van beroep dagloner, trouwt, eveneens in Helmond op 14 januari 1826 met de op 7 mei 1803 in deze plaats geboren Francisca Kanters, die staat omschreven als zijnde van beroep "landbouweres".¹ Op 22 mei 1826 krijgen Willem en Francisca een zoon, Johannes, die dus kennelijk ten tijde dat het huwelijk gesloten wordt al onderweg is. Willem Biemans overlijdt op jonge leeftijd in Helmond op 26 september 1827.

De zoon, Johannes Biemans (geboren Helmond, 22 mei 1826, overleden in Nuenen, Gerwen en Nederwetten, 21 februari 1905) treedt op 27 mei 1852 in Aarle-Rixtel (in de huidige gemeente Laarbeek) in het huwelijk met Ardina Aarts (geboren Aarle-Rixtel 18 augustus 1824, overleden in Nuenen, Gerwen en Nederwetten, 2 augustus 1883)²

Bij zijn huwelijk is Johannes veldwachter van beroep. Ze krijgen op 11 mei 1862 een zoon die ze Petrus Wilhelmus (Piet) noemen. Piet's geboorteplaats is Nuenen c.a.³

Piet Biemans trouwt op 4 mei 1885 in Lieshout met de uit deze plaats afkomstige Petronella Couwenberg, van beroep naaister. Die werd aldaar geboren op 8 juni 1863. Piet verdient de kost als kleermaker.⁴

Uit dit huwelijk worden in totaal 13 kinderen geboren, achtereenvolgens Adrianus Josephus (2 maart 1886), Francisca Johanna (15 juni 1888), Francisca Petronella (12 juli 1889), *Johannes Josephus (23 maart 1891)*, Theresia Maria Lucia (28 mei 1892), Cornelia Wilhelmina Maria (11 januari 1895 en overleden 21 februari 1919), Arnoldina Josephina (14 maart 1896), Wilhelmus Petrus (8 april 1898), Antonetta Christina (7 oktober 1899 en overleden op 24 aug. 1901), Hermanus Franciscus Maria, (17 december 1900 en overleden op 4 februari 1901), Hermanus Antonius (28 februari 1903), N.N. Biemans (dit kind had nog geen naam en is geboren en overleden op 24 januari 1904) en N.N. Biemans (dit kind had nog geen naam en is geboren en overleden op 15 april 1907).⁵

No. 13.

In het jaar achttien honderd een en negentig, den *vier en twintigsten* der
maand Maart is voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente
 Nuenen, Gerwen en Nederwetten, provincie Noord-Brabant, verschenen :
Petrus Michielmus Biemans
 oud *acht en twintig* jaren, van beroep *kleermaker*,
 wonende te *Nuenen alhier* die ons heeft aangegeven,
 dat op den *vier en twintigsten Maart* achttien honderd een en negentig
 ten *veertien* ure, des *avonds* te *zijn woonhuize in wijk E.*
 is geboren een kind van het *mannelijk* geslacht uit *Petronella Couwenberg*
zijn echtgenote
veertien bercep wonende te *Nuenen alhier*,
 aan welk kind hij heeft verklaard de — voorna *men* te geven van :
Johannes Josephus
 Deze verklaring is geschied in tegenwoordigheid van :
Johannes Cornelis Vos oud *een en vijftig*
 jaren, van beroep *kerkboekmaker*, wonende te *Nuenen alhier*
 en van
Petrus van den Nieuwenhof oud *veertien en dertig*
 jaren, van beroep *Gemeente Secretaris*, wonende te *Nuenen alhier*
 Waarvan door ons deze akte is opgemaakt, welke na voorlezing is onderteekend door ons met
den aangever en de getuigen
P. J. Biemans De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,
J. C. Vos *Van Hamberg*
J. v. den Nieuwenhof

Geboorteakte Johan Biemans. Regionaal Historisch Centrum Eindhoven. Toegangsnummer 15353. Inventarisnummer 4610. Gemeentebestuur Nuenen en Gerwen (en vanaf 1820-1821 Gemeentebestuur Nuenen, Gerwen en Nederwetten), 1810-1935. Aktedatum 24-03-1891. Folio 13

Vanuit Nuenen vertrekt Piet Biemans in februari 1894 met zijn gezin naar Boxtel. De laatste 8 kinderen zijn dus allen geboren c.q. overleden in Boxtel. Op 8 oktober 1901 vestigt het gezin zich vanuit Boxtel in Helmond op het adres 1e Groenstraat huisnummer D43.⁶ Op 23 april 1903 wordt het gezin uit Helmond uitgeschreven en keert men weer terug naar Boxtel. Het woonadres is dan Stationsstraat A126. Hier is ook de kleermakerij van Piet Biemans gevestigd. Dit bedrijf is daar gevestigd vanaf 1924. Op 2 maart 1935 doet Piet Biemans zelf opgave van opheffing van het bedrijf bij de kamer van koophandel en fabrieken in 's-Hertogenbosch.⁷

Echtgenote Petronella Couwenberg overlijdt te Boxtel op 15 april 1907 tijdens de geboorte van een kind dat daarbij eveneens overlijdt. Piet Biemans hertrouwt te Breda op 29 september 1913 met Louise Josepha Theresia de Kroon (geboren in Terheijden 22 mei 1865 en overleden in St. Oedenrode 24 januari 1940).⁸

Piet overlijdt in St. Oedenrode op 10 september 1945.⁹

Voor ons verhaal wordt vooral de zoon *Johannes Josephus* (1891, hierna afgekort met zijn roepnaam Johan) van belang. Zijn broer *Adrianus Josephus* (1886, hierna afgekort met zijn roepnaam Janus) zal samen met hem en nog een medefirmant van anderen huize, in Oisterwijk een onderneming in het leven roepen die de naam "Naamloze Vennootschap Spreekmachinefabriek Renata" zal meekrijgen.

Janus Biemans, broer van onze 'hoofdrolspeler' Johan, vestigt zich op 23 september 1913, dus ongeveer ten tijde van het hertrouwen van hun vader Piet Biemans, vanuit Boxtel in Oisterwijk. Inschrijving volgt op 2 oktober van hetzelfde jaar. Als beroep wordt genoteerd: *muziekleeraar*. (Zie afbeelding van de oude gezinskaart) Niet geheel duidelijk is zijn aanvankelijke adres. Op de kaart staat wijk B no. 84 (rond 1945 was dat een adres aan de Boxtelsebaan) De 84 is later doorgehaald en vervangen door het nummer 86. Maar ook is te zien dat schuin links onder de letter b (van B no. 84), althans ogenschijnlijk, de letter C is geschreven.¹⁰

Bijzondere opmerkingen										Nommer van het Blad 84									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Voornamen	Jaar der Inschrijving	FAMILIEAAM.	VOORNAMEN.	Geboortedag	Geboorteplaats	Geboortetijd	Geboortetijd	Geboortetijd	Geboortetijd	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel	And. beroep of oordeel
		Biemans	Johannes Josephus	1891	Boxtel	23 Sept 1913	Boxtel												
		Biemans	Adrianus Josephus	1886	Boxtel	10 Sept 1886	Boxtel												
		Biemans	Janus	1913	Boxtel	23 Sept 1913	Boxtel												
		Biemans	Piet	1848	Boxtel	10 Sept 1848	Boxtel												
		Biemans	Johannes	1920	Boxtel	8 Febr 1920	Boxtel												

Johan Biemans staat op een oude gezinskaart van het gezin van zijn broer Janus vermeld als kleermaker. Janus zelf was al in 1913 vanuit Boxtel naar Oisterwijk gekomen, en staat vermeld als 'muziekleeraar'. Johan kwam zich op 3 februari 1920, komende vanuit Boxtel, in Oisterwijk vestigen. (Zie pijl)
 Regionaal archief Tilburg (RAT) Inv. nr. 18.1 1900-1920 Pagina's 1-200, archiefnummer 0914, Bevolkingsregister Oisterwijk, inventarisnummer 018.1, blad 84. Gemeente: Oisterwijk. Periode: 1900-1920

In 1920 begint Janus Biemans in Oisterwijk aan de Kerkstraat A32 een handelszaak in muziek, muziekinstrumenten, grammofoons en aanverwante artikelen.¹¹
 Op 3 februari 1920, vestigt ook Johan Biemans zich in Oisterwijk. Hij wordt er officieel ingeschreven op 8 april 1920, met als aangegeven beroep: kleermaker. Kennelijk verblijft hij bij Janus in het gezin.
 Het vak van kleermaker oefent hij kennelijk al eerder uit, want op een uit de tijd van de Eerste Wereldoorlog stammende foto is te zien dat hij met kleding maken (of verstellen) bezig is.
 En waar hij dat vak naar alle waarschijnlijkheid geleerd heeft wordt duidelijk als we kijken naar het beroep van zijn vader Piet, die eveneens kleermaker was. Van vader op zoon zal hier de juiste uitdrukking zijn.

Johan Biemans (derde vanaf links) in kleermakerszit tijdens de periode van de Eerste Wereldoorlog, met een aantal niet nader geïdentificeerde 'dienstkameraden'. Locatie onbekend. Coll. Hermi de Graaf-Verhiel, Kaatsheuvel. (HdG)

Bestuur en leden van de afdeling symfonie van de Oisterwijkse Kunstkring. De man op de bovenste rij derde van links (Met dwarsfluit) is Johan Biemans. Op de voorste rij pal in het midden zit zijn broer Janus, die toen directeur (Dirigent) van dit gezelschap was. Eerste helft jaren '20. (RAT)

Johan Biemans trouwt op 2 augustus 1921 in zijn voormalige woonplaats Boxtel met de 27-jarige, op 1 december 1893 in Princenhage geboren Hermina Degger.¹² Hermina woont ten tijde van het huwelijk eveneens in Boxtel, bij haar ouders. Vader Wolter Degger (Deventer

1864-Boxtel 1928) is treinmachinist, en wellicht verklaart dit beroep het feit dat het gezin nogal eens verhuist. Zo woont men omstreeks 1890 in Zevenbergen, en in 1893 in Princenhage. Moeder van het gezin was Dimphna Nootenboom (Klundert 1862- 's-Hertogenbosch 1929)¹³

Uit het huwelijk van Johan Biemans en Hermina Biemans-Degger worden acht kinderen geboren, achtereenvolgens Petronella (Nelly, 29 mei 1923, overleden op 14 augustus 2013), Dimphna Maria (Dimmy, 2 augustus 1924, overleden op 28 juli 2016), Petrus (Piet, 8 februari 1926, overleden op 23 november 2010), Wolter (Wout, 12 oktober 1927, overleden 1 november 2016), Adrianus (Adje, 28 maart 1929, overleden op 2 oktober 1929), Op 26 september 1930 wordt een levenloos geboren kind aangegeven. Vervolgens Adrianus (Ad, 6 augustus 1934, overleden op 17 juli 2004) en Johannes (Jan, 3 april 1936, overleden op 7 januari 2020)¹⁴

Intermezzo

Familieverhalen (1)

Binnen elke familie worden verhalen overgeleverd. Eerder kwam i.v.m. Johan Biemans het kleermakersvak ter sprake. Een overgeleverd verhaal in dit verband is dat Johan Biemans nog op zijn 80ste jaar een kostuum gemaakt heeft op de handnaaimachine van zijn vrouw Hermina, die toen al een tijdje overleden was.

Hermi de Graaf-Verhiel (kleindochter van Johan en Hermina, dochter van Dimmy Verhiel-Biemans): *“Mijn moeder vertelde dat hij alles kon maken, de mooiste mantels maar ook gewone dagelijkse kleding. Hij schaamde zich ervoor dat hij dat zelf deed en mijn moeder mocht nooit aan iemand vertellen wie die kleding gemaakt had. Op een foto, genomen op een tank in de dagen van de bevrijding in 1945 draagt mijn moeder een jurk, die gedeeltelijk uitgelegd is uit een oude jurk, aangevuld met parachutestof”*.¹⁵

De ‘roots’ van de begin jaren ’30 voor Loon op Zand en Kaatsheuvel opgerichte radiodistributiecentrales liggen in Oisterwijk. Laten we de aard en achtergronden van die ‘roots’ eens nader bezien...

Op 21 februari 1927 wordt te Tilburg bij notaris A. P. J. M. Smitz een omzettings/oprichtingsakte voor een N.V. ondertekend in tegenwoordigheid van de getuige L. B. M. J. Goijaerts, kandidaat-notaris.

De ‘comparanten’ zijn Jonkheer Jacques de Kuyper (1886-1964) en de gebroeders Janus (1886-1944) en *Johan* Biemans.

De officiële naam van het bedrijf luidt: Naamlooze Vennootschap Spreekmachinefabriek Renata.¹⁶ In 1928 wordt in Boxtel een bijkantoor geopend onder de naam “Muziekhuis Renata”. Het adres was Stationsstraat A126. Op deze locatie is ook de kleermakerij van vader Piet Biemans gevestigd.

Reclamefoto van “spreekmachinefabriek Renata” in Oisterwijk. Gezien het type auto uit de beginjaren van het bedrijf. Achter wat hier nog letterlijk het “stuurwiel” genoemd kan worden zit Renata-firmant Johan Biemans, de “reiziger” van het bedrijf. Foto plm. 1927. Coll. Jetje van Bommel-Biemans, Oisterwijk.

Johan Biemans, die in binnen-en buitenland veel voor het bedrijf als handelsreiziger werkzaam is geweest, zal na de Renata-periode niet in Oisterwijk blijven...

Naast de handel in grammofoons, radiokasten, muziekinstrumenten etc., was er bij de N.V. Renata ook sprake van andere bezigheden, die we eveneens als van muzikale aard zouden kunnen omschrijven. Op 23 juli 1930 bericht de *Nieuwe Tilburgsche Courant* (hierna afgekort als NTC) het volgende:

“Radio-centrale.

Wij vernemen dat binnen drie maanden door geheel de gemeente het net voor de Oisterwijksche Radio-Centrale (Hierna afgekort als: ORC) zal zijn aangelegd, en dus eenieder die dit verkiest, zal zijn aangesloten”.

Johan Biemans omstreeks 1930. Coll. Jan Biemans (1936-2020) Drunen. (JB)

Het fenomeen radiodistributie, want daarmee hebben we hier te maken, kunnen we beschouwen als een soort doorgeefluik van radiostations, waarbij vanuit een centraal punt (De radiocentrale) tegen vergoeding (Men moest geabonneerd zijn) via een doorheen de desbetreffende plaats veelal bovengronds aangelegd kabel/draad-systeem programma's werden doorgegeven. Men hoefde zelf niet in bezit te zijn van een radiotoestel, een in huis aangebracht kabelkastje met daarop aangesloten een luidspreker waren de enige benodigdheden. Voeding daarvan door elektriciteit was niet nodig. Rond deze jaren is men geabonneerd voor enkele kwartjes per week.¹⁷

De NTC schrijft in haar editie van 18 oktober 1930:

“Radio-Centrale.

De radiocentrale waarmede voor een tweetal weken in onze gemeente begonnen is en waarvoor concessie verleend is aan de N. V. Radio Centrale Oisterwijk vordert met hare werkzaamheden dermate, dat reeds binnen twee weken verschillende aansluitingen zullen klaar zijn en muziek ontvangen. Voorloopig worden twee stations gegeven, doch het ligt in de bedoeling om nog een Duitsch en een Engelsch station aan te sluiten”.

De Renata- 'spreekmachinefabriek' aan de Parallelweg in Oisterwijk (Nu, anno 2022, Spoorlaan geheten) brandt op een avond in maart 1931 af, en dat gebeuren luidt het einde in van het bedrijf, althans waar het voornoemde handel in grammofoons etc. betrof.

De activiteiten op dit gebied worden na 1931 gestaakt. De radiodistributie-activiteiten niet, zoals we zullen zien.

En inderdaad: Oisterwijk krijgt 'distributieradio'. De akte van oprichting verschijnt in de Staatscourant van 16 februari 1931.

De gebroeders Biemans, Jonkheer de Kuyper en commissaris Merkelbach zitten ondertussen niet stil. Bij diverse gemeentebesturen in Brabant worden door de Oisterwijkse radiocentrale concessies aangevraagd om radiodistributiefaciliteiten op te zetten. Ook is bekend dat in 1934 in België (Diest) een aanvraag is gedaan.

De NTC van 2 juli 1932 bericht:

“NIEUWS UIT OISTERWIJK.

Radio-Centrale.

Naar men ons mededeelde is aan de Oisterwijksche Radio-Centrale de concessie verleend voor het exploiteeren eener radiocentrale in de gemeente Oosterhout. Er waren 38 aanvragen binnengekomen”. Ook voor de plaats Made werd omstreeks deze jaren concessie verkregen.

Het lukt de firma Renata overigens niet overál de concessies binnen te slepen. In mei 1930 nog, wordt het verzoek van het bedrijf aan het gemeentebestuur van Veghel om aldaar een radiodistributiebedrijf op te zetten, afgewezen.

Eveneens in 1930 al, wordt door de ORC een aanvraag ingediend om in Loon op Zand en Kaatsheuvel een radiodistributienet op te starten. Begin september van dat jaar volgt goedkeuring van B en W van Loon op Zand en kan de aanleg beginnen.

Radio-distributie.

Door B. en W. is de N. V. Oisterwijksche Radio-Centrale aan den minister voorgedragen tot het verleenen van concessie voor den aanleg van een Radio-distributie in Loon op Zand en Kaatsheuvel. Als agent is door de Centrale aangesteld de heer Jos Brouwers, alhier.

Jos. de Brouwer (De krant spelt de naam foutief als: Brouwers) werd door de Oisterwijkse radiocentrale aangesteld als agent. De Nieuwe Tilburgsche Courant, 20 september 1930. Delpher. (Dlh)

GEMEENTE LOONOPZAND

KAATSHEUVEL, 29 Augustus 1930.

Men gelieve bij het antwoord brieven
te adresseren aan den Burgemeester van
Loonopzand te KAATSHEUVEL.

No. 924

R. I

D. 14

No. 15

Onderwerp: Radiodistributie

Bericht op schrijven van

Bijlagen: /

Met betrekking tot Uw schrijven van 15 Juli 11.no.8472
S Afd 5 en Uw vervolgbrief van 6 Augustus 1930 no.9265
hebben wy de eer U mede te deelen dat door ons voor de
vestiging van een radiocentrale in deze gemeente, concessie
is verleend aan de N.V. Renata in combinatie met den heer
C.C. Merkelbach te Oisterwyk.

Het gebied dat door de distributie zal behooren te
worden bestreken zal zoowel Loonopzand als Kaatsheuvel
omvatten.

De voorwaarden waaronder deze concessie door ons is
verleend voegen wy hiernevens. Door ons is verder de
concessionarissen aangeschreven dat zy de vereischte
machtiging aan den Minister van Waterstaat heeft aan te
vragen.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN
LOONOPZAND.

Aan
den Heer Directeur-Generaal der
Posteryen.

te 's-GRAVENHAGE.

De Secretaris,

De concessie voor Loon op Zand en Kaatsheuvel is binnengehaald door Renata/De Oisterwijksche Radiocentrale. De bijgevoegde voorwaarden waarover in de brief wordt gesproken, vormen een mooi tijdsdocument waarin veel te lezen is over wat er allemaal kwam kijken bij het beginnen van een onderneming als radiodistributie. (RAT)

Overigens waren de voorwaarden waaraan de firma moest voldoen niet mals. In een document van 23 (!) artikelen zet de gemeente Loon op Zand uiteen waaraan de Oisterwijkse radiocentrale zich met betrekking tot aanleg en exploitatie van het radiodistributienet te houden heeft.
(Zie afbeeldingen van dit document)

AFSCHRIJF.

Burgemeester en Wethouders van Loonopsand:
Gesien het verzoek van de Combinatie N.V. Spreekmachine - en Muziekinstrumentenfabriek "Renata" en C.C. Merkelbach te Oisterwijk, om vergunning tot het exploiteeren van een radio-distributie-inrichting in de gemeente Loonopsand;

B E S L U I T E N :

aan adressante voornoemd, behoudens rechten van derden vergunning te verlenen om ten behoeve eener radiodistributie-inrichting de noodige geleidingen, werken en inrichtingen aan te brengen en tot wederopzegging aangebracht te houden in, onder of boven openbare en andere gemeentegronden en aan of op gemeente-eigendommen binnen de gemeente Loonopsand, een en ander onder de hierna volgende bepalingen en voorwaarden.

Artikel 1.
De vergunning gaat in op den datum, waarop de door de vergunninghouder aan te vragen Rijksmachtiging ingaat en eindigt, behoudens intrekking, 6 jaren na dezen datum, tensij de Rijkseconoomie van de vergunninghouder vóór dien datum wordt ingetrokken. In dit geval eindigt met de Rijksmachtiging ook deze vergunning.

Artikel 2.
De vergunninghouder stelt Burgemeester en Wethouders zoo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis van den aanvangsdatum der Rijksmachtiging.

Artikel 3.
Deze vergunning is niet geldig, zoolang de vergunninghouder aan Burgemeester en Wethouders niet schriftelijk op gezegd papier heeft verklaard de vergunning te aanvaarden en zich aan de gestelde voorwaarden te zullen houden. Deze vergunning vervalt indien de exploitatie niet op 1 December 1930 in aanvang is genomen.

Artikel 4.
Leidingen mogen alleen boven den openbaren weg worden aangelegd met bijzondere toestemming van Burgemeester en Wethouders, indien een andere wijze van aanleg naar hun oordeel niet mogelijk is. Behoudens de daarbij door Burgemeester en Wethouders te stellen bijzondere eischen moet de technische uitvoering der leidingen boven den openbaren weg voldoen aan de eischen welke het Rijk voor de uitvoering der leidingen zal stellen.

Artikel 5.
Kruisingen van de leidingen met den openbaren weg mogen alleen worden gemaakt, indien dit naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders voor den aanleg noodzakelijk is en op door hen goed te keuren plaatsen. De kruisingen moeten zooveel mogelijk loodrecht op de as van den weg worden uitgevoerd. Afwijking hiervan is alleen toegestaan na goedkeuring door Burgemeester en Wethouders. De kruisingen moeten zoodanig worden

worden uitgevoerd, ^{dat} de leidingen ter plaatse van de kruising tenminste 7 Meter boven de kruin van den openbaren weg hangen. Strak kruisingen worden noodzakelijk gesocht, indien zij, alleen ten koste van aanmerkelijk langere leidingen, ter beoordeeling van Burgemeester en Wethouders, zijn te vermaijden.

Artikel 6.
Palen, ter ondersteuning van de leidingen mogen op den openbaren weg niet worden geplaatst; in bijzondere gevallen kunnen Burgemeester en Wethouders hiervan ontheffing verlenen, in welk geval de plaats der palen door Burgemeester en Wethouders in overleg met de vergunninghouder wordt bepaald.

Artikel 7.
De leidingen moeten zooveel mogelijk langs den achterkant van de langs den openbaren weg staande gebouwen worden aangebracht. Het spannen van lijnen of draden, het leggen van kabels, het maken van steunpunten of werken moet geschieden in overleg met der gemeente-architect. Bij verschil van meening beslissen Burgemeester en Wethouders.

Artikel 8.
Bij den aanleg van de leidingen en van de kruisingen moet er voor worden zorg gedragen, dat de beplantingen langs de openbare wegen of in plantsoenen niet worden beschadigd. De vergunninghouder moet bij den aanleg alle maatregelen nemen, die door of namens Burgemeester en Wethouders in het belang der beplantingen worden voorgeschreven.

Artikel 9.
De vergunninghouder is verplicht van alle door haar uit te voeren werkzaamheden aan het distributienet, voor zoover deze in op of boven gemeentegronden geschieden vooraf kennis te geven aan den Gemeente-architect. Aan de gemeentegebouwen en woningen mogen steunpunten voor de leidingen niet bevestigd worden zonder toestemming van Burgemeester en Wethouders. Bij verkregen toestemming is de vergunninghouder verplicht de bevestiging zoodanig uit te voeren, dat geen beschadiging dier gebouwen plaats heeft. Ingeval schade wordt veroorzaakt, wordt deze zoo spoedig mogelijk door de vergunninghouder ten genoegen van Burgemeester en Wethouders hersteld. Bij in gebreke blijven wordt de schade volgens aanwijzing van Burgemeester en Wethouders voor rekening van den vergunninghouder hersteld en is deze verplicht de kosten bij eerste aanmaning te vergoeden.

Artikel 10.
Indien Burgemeester en Wethouders ten behoeve van uit te voeren werken eischen, dat de leidingen moeten verlegd worden, is de vergunninghouder verplicht, hiertoe op eerste aanmaning over te gaan. De kosten van deze verlegging komen voor rekening van de vergunninghouder. Ingeval van verwijding of vernieling der draden of door eenen anderen openbaren dienst in het belang der gemeente of met het oog op de algemeene veiligheid of vrijheid van het verkeer zonder voorafgaande kennisgeving aan de vergunninghouder, blijven de daaruit ontstane schaden en kosten voor rekening der vergunninghouder.

Art. 11.

De voorwaarden zoals die in 23 artikelen zijn vastgelegd door de gemeente Loon op Zand. Blad 1 en 2. (RAT)

Artikel 11.

Het is de vergunninghouder en haar personeel verboden, direct of indirect reclame te maken voor bepaalde omroep-instellingen

Artikel 12.

Door en voor rekening der vergunninghouder en ten genoegen van Burgemeester en Wethouders wordt een permanent oonroep-toestel op het distributienet aangesloten in het politiebureau, hetwelk daarmede tevens door de zorgen van de vergunninghouder te dagelijkse door een Nederlandsch uitzendstation uitgezonden politieberichten zal moeten in ontvangst kunnen nemen.

Artikel 13.

De vergunninghouder levert uiterlijk binnen acht dagen na den aanvang eener maand bij Burgemeester en Wethouders een staat in, waarbij vermeld wordt:
a. het aantal der in de voorafgaande maand aan-respectievelijk afgesloten abonné's;
b. de plaats en de lengte der in de voorafgaande maand aangelegde-, respectievelijk weggenomen straatkruisfagen.

Artikel 14.

De vergunninghouder zal aan de gemeente de verschuldigde retributiebelasting betalen.

Artikel 15.

De vergunninghouder verbeurt ten behoeve der gemeente eene boete van f 25.- (vijf en twintig gulden) voor elken keer, dat overtredingen van de bepalingen dezeker door Burgemeester en Wethouders wordt geconstateerd.
Wanneer naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders overtreding der bepalingen van dit besluit herhaaldelijk voorkomt, hebben Burgemeester en Wethouders het recht de vergunning in te trekken vóór haren afloop.

Artikel 16.

Wanneer de vergunninghouder hare verplichtingen niet nakomt of niet kan nakomen, om welke reden reden ook, faillissement inbegrepen, of wanneer Burgemeester en Wethouders op grond van het bepaalde sub artikel 15 van deze vergunning intrakken hebben Burgemeester en Wethouders het recht, volledig te beschikken, zonder ee ige vergoeding, over de complete ontvang-en distributie installaties van de vergunninghouder (tot 6 jaren na den aanvangsdatum dezer vergunning of tot aan den datum, dat de Rijksoconcessie van de vergunninghouder zou zijn afgelopen, indien zij wel aan hare verplichtingen had voldaan en tot dezen datum de zaak voor hare rekening en bate der gemeente loonopsand verder te exploiteeren. Na afloop van dezen termijn wordt de complete installatie ter beschikking van de(n) dan daarop rechthebbende(n) gesteld.
Deze bepaling geldt niet, indien het Rijk vóór den afloop der vergunning de installatie van de vergunninghouder op grond van het bepaalde in de Rijksmachtiging overneemt.

Artikel 17.

De vergunninghouder mag de haer in de vergunning verleende rechten niet aan derden overdragen zonder toestemming van Burgemeester en Wethouders.

Artikel 18.

De bepalingen van deze vergunning zijn slechts van kracht voor soever zij niet in strijd zijn met de bepalingen der

Rijksmachtiging of de daarin gedurende haren geldigheidsduur aan te brengen wijzigingen .

Artikel 19.

Indien de ontwikkeling in de raditechniek dit noodig of wensche-lijk maakt, hebben Burgemeester en Wethouders het recht de voor-waarden dezer vergunning aan te vullen en te wijzigen, echter niet dan nadat de vergunninghouder hierover is gehoord, althans opgeroepen om gehoord te wrden.
De datum waarop deze wijzigingen van kracht worden, wordt door Burgemeester en Wethouders bepaald.

Artikel 20.

De vergunninghouder vrijwaart de gemeente voor alle aanspraken van, of moeilijkheden met derden, welke uit deze concessie voort kunnen spruiten of welke het gevolg zouden kunnen zijn van den aanleg, de aanwezigheid, het onderhoud, de wijziging of opruiming der inrichtingen van de vergunninghouder.

Artikel 21.

Als waarborgsom voor het behoorlijk nakomen der gestelde voor-waarden moet ten kantore van den Gemeente-ontvanger worden gestort een bedrag van f 500.- (vijf honderd gulden) waarvoor geen rente vergoed wordt.
Met de werkzaamheden mag niet worden begonnen, voor dit bedrag gestort is.

Artikel 22.

Aan de vergunning wordt eene teekenig gehecht, waarop het primair radio-distributienet duidelijk aangegeven, welke netvoor 1 Juli 1931 moet zijn gelegd en voor zijn geheel in exploitatie genomen

Artikel 23.

In alle geschillen bij de uitvoering van dit besluit gerezen, tusschen de vergunninghouder en Burgemeester en Wethouders, of de door hen aangewezen ambtenaren, zal worden beslist door Burgemeester en Wethouders, naar welke beslissing de vergunninghouder zich zal hebben te gedragen.

OVERGANGSBEPALINGEN .

Zoodra de combinatie N.V. Spreekmachine en Muziekinstrumentenfabriek "Renata" en C.C. Merkelbach in eene Naamlooze Verootschap "Oisterwijksche Radio-Distributie Maatschappij" zal zijn omgezet en op de statuten de verklaring van den Minister "dat hem van bezwaren niet is gebleken" is verkregen, wordt deze vergunning geacht stilzwijgend aan bedoelde Naamlooze Verootschap te zyn verleend
Tot dit tijdstip stellen de N.V. Spreekmachine- en Muziekinstru-mentenfabriek "Renata" en C.C. Merkelbach beiden te Oisterwijk zich hoofdelijk aansprakelijk voor de naleving der voorwaarden welke aan deze vergunning zijn verbonden en voor hetgeen uit de exploitatie der inrichting voortvloeit.

KAAT SHEUVEL 29 Augustus 1930.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LOONOPZAND

(get) van Benouw.

De Secretaris.

(get) M. van der Wee.

VOOR EENSLEUDEND AFSCHRIFT
DE SECRETARIS VAN LOONOPZAND,

N. V. Oisterwijkstra Radio-Centrale

Kantoor Spoorlaan B 465

Telefoon No. 100 en 18

Oisterwijk, 4 Augustus *Sept* 19 30

Gemeente Loonopzand

Ingekomen: 5.9.1930

No. 900

Rubriek I

Dossier 14

Volgno. 13

A A N

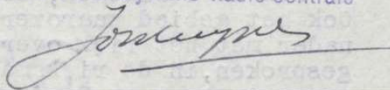
Burgemeester en Wethouders van
Loon op Zand
te
K A A T S H E U V E L

Edelachtb. Heeren,

Wij kwamen in het bezit van de concessievoorwaarden en gelieve U hierbij op zegel onze accoordbevinding aan te treffen. De rijksmachtiging is inmiddels door ons aangevraagd en verzoeken wij U beleefd, indien het rijk zich om inlichtingen tot U wendt, hen te willen wijzen op den door U gestelden aanvangsdatum van 1 December 1930 en hen te verzoeken, een voorloopige machtiging te willen bespoedigen. Ook het gebied waarover de gemeenteditributie zal loopen gelieve U nader met het rijk overeen te komen, daar, indien hierover niet wordt gesproken, in de rijksmachtiging komt te staan: "binnen het gebied der gemeente Loon op Zand" en dit omvat alles en zouden wij dan iemand moeten aansluiten die 5 K.M. uit de bebouwde kom woont, mits onder het gebied der gemeente behorende en dit zou te kostbaar worden. In de rijksmachtiging voor Oisterwijk staat dit eveneens en zijn wij hierover in onderhandeling met het rijk om dit te wijzigen. Tevens gelieve U hierbij aan te treffen een gezegeld stuk, waarbij de heeren die bij de vennootschap betrokken zijn, zich hoofdelijk aansprakelijk stellen.

Hoogachtend,

N.V. Oisterwijkstra Radio-Centrale

September 1930. Er wordt door Oisterwijk gecorrespondeerd met B en W van Loon op Zand over de verleende concessie voor het opzetten van een radiodistributiebedrijf in Loon op Zand en Kaatsheuvel. (RAT)

N° 470

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP: Naamlooze Vennootschap Oisterwijksche Radio-Centrale, te Oisterwijk.

Heden, 31 December 1930, verschenen voor mij, Willem Jozef Wouters, notaris ter standplaats Oisterwijk, in tegenwoordigheid der nagenoemde aan mij, notaris, bekende getuigen, de heeren:

- I. a. Adrianus Josephus Biemans;
- b. jhr. Jacob Huibert Marie de Kuyper;
- c. Johannes Josephus Biemans,

allen koopman, wonende te Oisterwijk, ten deze als directeuren en bij ontstentenis van commissarissen mede als eenige houders der prioriteitsaandeelen van de te Oisterwijk gevestigde naamlooze vennootschap: Spreekmachine- en Muziekinstrumentenfabriek „Renata”, dezelve krachtens de artt. 11 en 12 harer statuten rechtens vertegenwoordigende;

II. Christianus Cornelis Merkelbach, smid, wonende te Oisterwijk.

De comparanten sub I a, b en c, in hun voorschreven hoedanigheid, en de comparant sub II voor zich zelf, verklaarden bij deze akte, op welke de Minister van Justitie heeft afgegeven de verklaring, dat hem van bezwaren niet gebleken is, bij diens beschikking van 11 December 1930, n°. 973, op te richten een naamlooze vennootschap, welke zal worden geregeerd door de navolgende statuten.

Naam en zetel.

Art. 1. De vennootschap draagt den naam: Naamlooze Vennootschap Oisterwijksche Radio-Centrale.

Zij is gevestigd te Oisterwijk, doch kan in andere plaatsen in Nederland bijkantoren vestigen.

Doel.

Art. 2. Het doel der vennootschap bestaat in het aanleggen en exploiteeren van radio-distributie-inrichtingen, met al hetgeen daartoe behoort, een en ander in den ruimsten zin des woords, daaronder begrepen het deelnemen in of overnemen van soortgelijke of aanverwante bedrijven.

De verschenen personen zijn aan mij, notaris, bekend.

Waarvan akte.

Gedaan en verleden te Oisterwijk, overeenkomstig een door partijen overgelegd concept, op datum, als in den aanhef dezer is vermeld, in tegenwoordigheid van Johannes Petrus van Sprang, notarisklerk, en Petrus Adrianus Janssen, boekhandelaar, beiden wonende te Oisterwijk, als getuigen.

Onmiddellijk na voorlezing derzelve is deze akte door de comparanten, de getuigen en door mij, notaris, onderteekend.

(Geteekend:) Adr. Biemans, J. de Kuyper, J. J. Biemans, C. C. Merkelbach; Jan van Sprang, P. Janssen, W. J. Wouters, notaris.

Geregistreerd te Tilburg 8 Januari 1931, deel 4, folio 188, n°. 3739.

Departement van Justitie,
1ste Afd. B, n°. 973.

De Minister van Justitie

De Staatscourant van 16 februari 1931. Oprichting van de Oisterwijkse radiocentrale. De ondertekenaars van de akte van oprichting. De kachelsmid Christiaan Merkelbach (1872-1957) die zijn smederij had aan de Stationsstraat in Oisterwijk was aanvankelijk commissaris. Notarisklerk en heemkundige Jan van Sprang (1884-1960) en boek-/postzegel-/souvenir-handelaar uit de Dorpsstraat Piet Janssen (1882-1972) waren getuigen. Brabants Historisch Informatie Centrum. 's-Hertogenbosch (BHIC)

A A N
Burgemeester en Wethouders
van Loon op Zand
te
K A A T S H E U V E L

Edelachtb.Heeren,

Wij deelen U hierdoor mede, dat wij
de voorwaarden, waaronder ons de concessie is ver-
leend tot het vestigen van een radiocentrale in
Loon op Zand en Kaatsheuvel, aanvaarden.

Inmiddels,

Hoogachtend,

U. Edelachtb. Dw. Dr.

N.V. Spreekmachine- en
Muziekinstrumentenfabriek "RENATA"

A. Biemans
J. de Kuyper
C.C. Merkelbach

Oisterwijk, 4 September 1930

N.V. Oisterwijksche Radio-Centrale
in oprichting

De gezegelde akkoordbevinding ondertekend door Janus Biemans, Jonkheer Jacques de Kuyper en commissaris Christiaan Merkelbach. (RAT)

De NTC van 20 september 1930 meldt, dat de ORC voor Kaatsheuvel en Loon op Zand als agent heeft aangesteld Jos. Brouwers. De spelling van de naam is in het krantenberichtje onjuist, want we hebben het hier over Josephus Jacobus de Brouwer, in die jaren radiohandelaar.

Josephus de Brouwer (Loon op Zand, 8-11-1903- Kaatsheuvel 30-6-1970) was gehuwd met Petronella Engelina van de Mortel (Loon op Zand 7-5-1908, Kaatsheuvel, 13-12-1990)

Men kende hem in de contreien van Loon op Zand en Kaatsheuvel als 'Sjef' de Brouwer. (De doopnaam Josephus had als roepnaam meestal Sjef)

Zijn zoon Jos heeft vanaf de jaren '60 van de twintigste eeuw gedurende vele jaren een elektro-onderneming gedreven aan de Roostenbergstraat in Kaatsheuvel, die anno nu, d.w.z. 2022, aan de Veerweg nog wordt voortgezet door de derde generatie Jos de Brouwer.

De ORC ging niet over een nacht ijs, en wilde toch weleens weten in hoeverre Loon op Zand klaar was voor radiodistributie. Daarom werd onderzoek gedaan, werden mensen benaderd en gaf men demonstraties. Daarbij werden belangrijke ontdekkingen gedaan, die de plannen tot het aanleggen en in werking stellen van de radiodistributie in Loon op Zand voorlopig in de ijskast deden belanden.

Ergens in juli 1931 deelt de ORC aan de directeur-generaal van de Posterijen, telefonie en telegrafie in Den Haag mee, dat zij hebben ontdekt dat er in Loon op Zand nauwelijks animo is voor de radiodistributie.

De directeur-generaal reageert daarop en schrijft op 11 juli aan B en W van Loon op Zand: *"In verband hiermede verzoekt genoemde N.V. (i.e. de ORC) voorloopig ontheven te worden van de verplichting om binnen een bepaalden termijn de radio-distributie-inrichting te Loon op Zand tot stand te brengen".*¹⁸

De tijd verstreek ondertussen...maar in 1933 is Loon op Zand kennelijk klaar voor de radiodistributie. Op 10 juni van dat jaar schrijven B en W van Loon op Zand aan de ORC: *"Overeenkomstig de voorwaarden, gesteld bij de verleende concessie tot het exploiteeren van een radiocentrale in deze gemeente, behoorde zoowel in Kaatsheuvel als in Loonopzand^(sic) een radiocentrale te worden opgericht. Aangezien de termijn, waarbinnen deze installaties moesten zijn voltooid reeds lang is verstreken, zouden wij het ten zeerste op prijs stellen, dat daaraan alsnog binnen korten tijd werd voldaan (...)"*.

Er werd door Oisterwijk gereageerd, want tegen het einde van 1933, zo meldt althans het Dagblad van Noord-Brabant van 17 november van dat jaar, wordt de radiocentrale in Loon op Zand in werking gesteld.

Botsing.

Zooals gewoonlijk gaan des morgens eenige arbeiders der Oisterwijksche Radio-Centrale per auto naar Kaatsheuvel, alwaar genoemde firma eveneens Radio-Centrale tot stand brengt. Dinsdagmorgen op den weg tusschen Udenhout en Loon op Zand bij het wijken voor een andere auto slipte de wagen dermate dat hij tegen een boom terecht kwam, met als resultaat dat de motor in elkaar werd gedrukt. De inzittenden kwamen met den schrik vrij.

Dit curiosum uit de Nieuwe Tilburgsche Courant van 26 november 1930 toont aan dat ook vroeger alles niet altijd even gesmeerd verliep. (Dih)

1a. Naam der Vennootschap.	N.V. Oisterwijksche Radio-Centrale
b. Plaats van vestiging der Vennootschap.	Oisterwijk.
c. Soort van bedrijf dat wordt uitgeoefend.	Radio centrale
d. Gemeente	Kaatsheuvel
Straat.	Verlengde Hoofdstraat 212
Huisnummer	
e. Dagteekening der Nederlandsche Staatscourant, waardoor de acte van oprichting is openbaar gemaakt (Zie toelichting 4.)	Maandag 16 februari 1931 N: 32.

Model E. (Opgaaf betreffende eene Handelszaak, behoorende aan eene naamlooze vennootschap). (Art. 8 van de Handelsregisterwet 1918).

Registratie van het filiaal Kaatsheuvel van de Oisterwijkse radiocentrale in het dossier van de Kamer van Koophandel Tilburg. (BHIC)

Ik (auteur) heb in alle beschikbare bronnen (krantenarchieven, correspondenties tussen de Oisterwijkse radiocentrale en de gemeente Loon op Zand, etc.) nergens zwart op wit kunnen ontdekken waar in Loon op Zand de radiocentrale gevestigd is geweest. Dát de centrale er is geweest meen ik te kunnen concluderen uit de hierboven geciteerde brief van 10-6-1933. Uit een onofficiële bron heb ik vernomen dat de centrale in Loon op Zand wellicht gevestigd is geweest bij Smederij en winkel van P. J. van Leest aan de Kerkstraat. In het kamer van Koophandel-dossier van deze zaak echter (Aanwezig in het Brabants Historisch Informatie Centrum in 's-Hertogenbosch, dossiernummer 101802) is in de stukken vanaf 1928 tot 1955

geen enkele aanwijzing te vinden, bijv. in de vorm van een aantekening o.i.d. Dus zekerheid kan hierover vooralsnog niet worden gegeven.

In 1934 wordt J. A. F. Mallens (1892-1953) benoemd tot burgemeester van Loon op Zand. De radioreportage van de plechtigheden rond zijn installatie werd (met toestemming van de minister van binnenlandse zaken) via het radiodistributienet middels een extra programmalijn aangeboden aan de aangesloten abonnees.

Het luisterde allemaal heel nauw in deze jaren...

Zo werd in 1935 door Oisterwijk toestemming gevraagd om naast de vaste landelijke programma's eigen grammofoonmuziek te mogen doorgeven via de distributielijnen. Deze muziek werd dan gedraaid op platenspelers vanuit de distributiecentrales. Hiervoor werd toestemming verkregen van het ministerie van binnenlandse zaken, maar er moest aan zeer strenge regels worden voldaan. De overheid bemoeide zich al vanaf 1930 met de radio. In dat jaar kwam er een Radioreglement en een Radio Omroep Controle Commissie. Deze commissie (bijgenaamd RoCoCo) was bevoegd om de programma's vóór uitzending te controleren. Gekeken wordt of programma's bijv. in strijd zijn met de 'goede zeden', of er reclame wordt gemaakt en of er eventueel gevaar is voor de openbare orde of zelfs voor de staatsveiligheid. Er worden tot 1940 vele honderden programma's helemaal of voor een deel verboden. Saillant detail daarbij is dat het overgrote deel van de verboden programma's van de VARA is...

Op deze plaats een kleine zijsprong: we zagen Janus Biemans al als een der oprichters van de 'spreekmachinefabriek' Renata in Oisterwijk, en van de ORC. Vanaf tweede helft jaren '30 tot aan zijn tragisch overlijden in 1944 (Janus kwam om het leven op de dag van de bevrijding van Oisterwijk, t.w. 26 oktober. Hij verliet de schuilkelder te vroeg en werd geraakt door granaatscherven) is hij daarbij ook directielid van Biemans bioscopen. Deze onderneming, kantoorhoudend in Oisterwijk, is in 1935 gestart. Na zijn overlijden wordt de bioscoopfirma voortgezet door Janus' weduwe Stien Biemans-van Nunen (1889-1960) en zijn zoons Sjef (1914-1989) en Frans Biemans (1918-1989). Dit bioscoopbedrijf zal, naast vestigingen in Oisterwijk en Tilburg, ook in Kaatsheuvel een filmtheater gaan exploiteren. De naam werd 'Apollo theater'. Het werd geopend in mei 1946, in een zaal bij Hotel Smit aan de Peperstraat. In dit illustere etablissement hebben in die jaren, naast de bioscoop van Biemans, ook meerdere verenigingen hun 'domicilie', o.a. de plaatselijke harmonie 'Apollo'. Anno 2022 bestaat nog altijd de Koninklijke Harmonie Kaatsheuvel, opgericht in 1969. Deze vereniging heeft haar wortels in de drie voormalige plaatselijke harmonieën Euphonia (opgericht 1877), Apollo (1885) en St. Jan (1923) die in 1969 een fusie aangingen...¹⁹

Terug naar de radiodistributie.

Op 1 augustus 1935 verschijnt in de NTC een bijzonder bericht:

Onder de kop "Nieuws uit Loon Op Zand" schrijft deze krant:

"Op het nippertje ontsnapt.

Dezer dagen knapte de verbindingskabel van de radiocentrale af. Zaterdagmorgen kwam de monteur Chr. M. dit euvel herstellen. Toen hij zich daarvoor in den 4 a 5 M. hoogen paal had begeven hoorde hij een verdacht gekraak waarop hij zich vlug langs de ladder naar beneden liet glijden. Nauwelijks was hij beneden of paal en ladder lagen eveneens tegen den grond. Zoowel de monteur als de aldaar kijkende en spelende kinderen kwamen met den schrik vrij". Hieruit mag blijken dat het vak van 'monteur radiodistributie' niet geheel zonder gevaar was.

1936 ziet een wijziging in het radioreglement.

Er wordt begin 1937 echter onder de nieuwe voorwaarden opnieuw machtiging verleend aan de ORC om de centrales in Kaatsheuvel en Loon op Zand voort te zetten. In oktober 1938 wordt ook de vergunning hernieuwd om eigen grammofoonmuziek te mogen doorgeven.²⁰

Johan en zijn zoons Jantje en Adje, op straat in Kaatsheuvel. Op de achterzijde van de foto heeft Johan Biemans zelf genoteerd: 15-8-'43, met daarbij zijn initialen: JJB. Later heeft waarschijnlijk dochter Dimmy daar nog in potlood bijgeschreven: Jantje, Adje, Papa. (HdG)

Johan Biemans verhuist met zijn gezin tegen eind november 1938 naar Kaatsheuvel, waar hij het directeurschap krijgt over de radiocentrale van zijn nieuwe woonplaats en eveneens van die van Loon op Zand. Beide centrales worden al vanaf het begin door het kantoor in Oisterwijk beheerd, maar Johan Biemans neemt dus vanaf 1938 het beheer en de exploitatie van de bewuste centrales over van Sjef de Brouwer. Hij vestigt zich in het pand Hoofdstraat 218. (Destijds ook wel Verlengde Hoofdstraat genoemd)

Het pand op dit nummer werd ook wel het oude 'schoolhuis' genoemd. Er vlak achter stond de openbare school. Aanvankelijk was er rechts van het 'schoolhuis' een zandpad, later Schoolstraat genaamd, en nóg later (tot op de huidige dag, d.w.z. 2022) Doctor van Beurdenstraat. Het pand is in maart 1953 'omgenummerd' naar Hoofdstraat 18.

Johan Biemans en Hermina Biemans-Degger met een deel van hun gezin, te weten Ad, (Links) en Jan. De foto is waarschijnlijk, gezien de vele planten met kaartjes eraan bevestigd, gemaakt bij het zilveren huwelijksfeest in 1946. (JB)

In 1940 wordt Nederland bezet door de Duitsers. De bezetter besluit tot 'naasting' van alle radiocentrales, waarmee de Duitsers het recht kregen de hele infrastructuur van de centrales over te nemen. Naasting in deze betekenis is eigenlijk een bepaalde vorm van nationalisatie. De centrales worden vanaf december 1940 ondergebracht bij de P.T.T.

Alleen de door de bezetter goedgekeurde en voorgeschreven zenders mogen worden doorgegeven. Hier zet de neergang van de radiocentrales in, want in maart 1941 worden deze allemaal ontbonden en gaan ze op in de nieuwe door de Duitsers gecontroleerde Rijks-radio-omroep. Er wordt tevens vanaf januari 1941 luistergeld geheven, waardoor de kosten voor abonneementhouders flink toenemen. Velen haken dus af.

De activiteiten waar het de radiodistributie in Loon op Zand en Kaatsheuvel betreft, houden op. Filiaal Kaatsheuvel zal in 1941 worden opgeheven. Opgave daarvan wordt gedaan bij de kamer van koophandel in Waalwijk op 10 oktober 1942.²¹

De N.V. ORC is als bedrijf eveneens in 1942 opgeheven.²²

HOOFDBESTUUR DER POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE. KORTENAERKADE 12. - TFN. 180800 - GIRO 45100 - TGMADRESSEN: POSTGEN(POSTERIJEN);GENTEL(TELEGR.);PHONGEN(TELEFONIE);RADIOGEN(RADIO T & T)

BERICHT OP SCHRIJVEN VAN
BETREFFENDE overneming radiodistributiebedrijven door het Rijk.
BIJLAGE# 1.....

AAN

de Gemeentebesturen.

GEMEENTE LOONOPZAND

Ingekomen... 27 DEC. 1940

No. 1233

Dossier -1.818.14

'S-GRAVENHAGE, 20 December 1940 NR. La B AFD. 3.....
MEN GELIEVE BIJ HET ANTWOORD NAUWKEURIG HET ONDERWERP, DE DAGTEBKENING EN HET NUMMER VAN DIT SCHRIJVEN TE VERMELDEN.

1. Krachtens een eerstdaags te verwachten verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied zullen voortaan aanleg, onderhoud en gebruik van radiodistributie-inrichtingen uitsluitend geschieden door het Rijk (Staatsbedrijf der P T T).
In verband hiermede zullen op den dag, waarop de verordening in werking treedt, de aan de radiodistribuanten ten zake verleende machtigingen vervallen.
2. Ingevolge vorenbedoelde verordening zullen met ingang van dienzelfden dag de radiodistributie-inrichtingen in eigendom overgaan aan het Rijk (Staatsbedrijf der P T T). Een exemplaar van mijn daarop betrekking hebbende circulaire van heden, gericht tot de houders van een machtiging voor radiodistributie, is te Uwen behoeve hiernevens gevoegd.
3. Ik moge in het bijzonder Uwe aandacht vestigen op het bepaalde in punt 8 van vorenbedoelde circulaire. In verband daarmede zullen onder meer vervallen de tot dusver door den radiodistribuant aan Uwe gemeente verschuldigde vergoedingen voor het gebruik van al dan niet voor den openbaren dienst bestemde gemeentegronden, -wateren en -eigendommen.
4. Tenslotte deel ik U mede, dat, voor zoover door U van de radiodistributie-inrichting gebruik werd gemaakt voor het doen van spoedeisende mededeelingen van algemeen plaatselijk belang, gedurende den overgangstijd daarmede op de gebruikelijke wijze kan worden voortgegaan. Zoodra de daadwerkelijke overneming tot stand is gekomen zullen zoo nodig door mij daaromtrent nieuwe regelen worden gesteld.

De Directeur-Generaal,

D A M M E

December 1940. Seyss-Inquart, de rijkscommissaris die hier de bezettende macht leidde, vaardigde een verordening uit, gericht aan alle gemeentebesturen dat de radiodistributie vanaf een hier nog nader te bepalen dag naar het Rijk zullen overgaan. (RAT)

Na de Tweede Wereldoorlog bleef de exploitatie van de radiodistributie in handen van de PTT. Die bouwde de netten verder uit. Tussen 1945 en 1953 steekt de PTT miljoenen in

renovatie en uitbreiding. Voortaan werd i.p.v. radiodistributie (het woord distributie had vanwege de oorlog een minder leuke bijklank gekregen) gesproken van “draadomroep”.

Hermina Biemans-Degger, echtgenote van Johan Biemans. Plm. 1945. Coll. Mevr. Dimmy Verhiel-Biemans (1924-2016) Waalwijk. (DVB)

Johan Biemans. Plm. 1945. (DVB)

De dagen van de bevrijding in 1945. Links een onbekende militair. Dan Nelly, Dimmy, Jan Piet en Wout op een tank in de straten van Kaatsheuvel. (HdG)

Intermezzo

Familieverhalen (2)

“Toen opa in 1938 verhuisde had hij de keuze uit 2 plaatsen: Dongen of Kaatsheuvel. Mijn moeder (Dimmy Verhiel-Biemans, echtgenote van Johannes A. P. M. Verhiel, Kaatsheuvel 1923-Utrecht 1993) mocht mee om de woningen te bekijken. Zij was helemaal weg van het te bezichtigen huis in Dongen; daar liep een vaart voorlangs en je moest over een bruggetje om bij deze woning te komen.

Dat voelde voor haar ‘voornaam’ en zij koos voor Dongen. Ik denk dat mijn moeder mee mocht omdat zij heel veel moeite had met vertrek uit Oisterwijk, zij ging net aan het puberen - al niet de gemakkelijkste leeftijdsfase - en moest alles wat vertrouwd was achterlaten.

Omdat zij direct ná de verhuizing naar een middelbare school moest en Waalwijk (op 5 km afstand van Kaatsheuvel) een M.M.S. (afkorting van Middelbare Meisjes School) had, zal dat ongetwijfeld meegewogen hebben in het besluit van opa voor Kaatsheuvel te kiezen. Mijn moeder kreeg een klasgenootje die in de Meester van Coothstraat woonde, toentertijd dé straat waar de belangrijkste mensen van Waalwijk woonden.

Zij heeft haar hele leven de wens gehad daar nog eens te kunnen wonen. Iets wat ze inderdaad gedaan heeft, zij het op hoge leeftijd en zonder mijn vader, die toen al jaren dood was. Aan Kaatsheuvel heeft zij nooit kunnen wennen. Na haar trouwen verhuisde zij naar de Peperstraat, iets wat ze ook niet leuk vond want in Oisterwijk was dat een lelijk straatje. Ik vergeet nog iets te zeggen: in de tijd dat de familie naar Kaatsheuvel verhuisde was het gebruikelijk om op zondag door de Hoofdstraat te flaneren in je goeie goed. In die begintijd werd mijn moeder als zij liep te wandelen omringd door mensen die van alles van haar moesten weten: wie was zij, waar woonde zij, waar kwam zij vandaan, wie was haar vader, wat deed hij etc. Dit kwam allemaal heel dreigend en onfatsoenlijk over, vreselijk vond ze dat”.

“Opa Johan was op elk gebied handig, iets wat hij de kinderen meegaf. Er werd geen onderscheid gemaakt tussen zonen en dochters en allen leerden zij hoe een konijn te villen of een fiets te repareren. Mijn moeder haalde vroeger klokken uit elkaar tot ze niets meer in haar handen had en zette ze dan weer in elkaar. Ook thuis deed ze alles zoals bijv. schilderen en behangen. Ze heeft mij ooit verrast met een nieuwe kamer waarbij ze niet alleen de spreij en de gordijnen naaide, maar ook de poef bekleedde en van dezelfde stof een lampenkap maakte - dit alles zonder ooit op naailes te hebben gezeten.

Wij hebben een speciale band met tante Toos omdat zij toen ze trouwde met ome Wout een jaar of 3 bij ons ingewoond hebben in de Peperstraat. Zij bezochten ons nadien minstens 2 tot 3x per maand. Zij woont nu alweer een jaar of 60 in Rijen”.

Over ome Wout gesproken: in 1950 kwam hij terug uit Nederlands-Indië, en bracht hij een aapje mee dat hij daar gevonden had en waar hij enorm aan gehecht was geraakt. Dit aapje kreeg een hok achter de woning. Dit hok is enkele malen vergroot want het aapje werd een aap. Rond 1960, toen ome Wout en tante Toos gingen trouwen is deze aap naar de Dierentuin in Tilburg verhuisd, waar ome Wout hem nog verschillende malen bezocht heeft”.

Gezin Johan Biemans, v.l.n.r. Dimmy, Jan, Nelly, en onder Piet, Ad en Wout. Een typische 'genrefoto', die heel veel gezinnen lieten maken. 1946. (HdG)

Terug naar de Hoofdstraat.

Het pand op nummer 18 zal in de loop der jaren verschillende veranderingen ondergaan. De zoons Piet en Ad Biemans treden in de voetsporen van hun vader. Zij vestigen in het pand een elektrotechnisch installatiebedrijf. De naam wordt "Techinka", een samenstel van afkortingen die naar alle waarschijnlijkheid **TECH**nisch **IN**stallatiebureau **KA**atsheuvel betekenen...verondersteld wordt dat vader Johan Biemans de naam heeft bedacht.

Het bedrijf is begonnen met steun van vader Johan, en een van de voorwaarden was dat Ad bij zijn broer in de zaak kwam. Dat laatste gebeurde dus ook.

De winkel zal in de loop der tijd ook verschillende gedaanteveranderingen ondergaan.

Deze fraaie foto van de winkel met op de etalageruit de welluidende naam “Techinka” (Technisch Installatiekantoor Kaatsheuvel?) aan de Hoofdstraat 18 in Kaatsheuvel is waarschijnlijk niet lang na de opening genomen. Begin jaren '50 is het linker gedeelte van het pand nog in gebruik als deel van het woonhuis. Later zou dit gedeelte ook bij de winkel worden getrokken. Links naast de winkeldeur het bord dat een elektro-zaak kreeg als deze erkend werd door het al ver voor de Tweede Wereldoorlog bestaande instituut VEHI. (Verbond van Elektrotechnische Handel en Industrie).

Van links naar rechts op de foto: Hermina Biemans-Degger, Johan Biemans, daarna Theresia van Zuuren-Biemans, een zus van Johan, met haar echtgenoot Willem Jan van Zuuren (Rotterdam 1891- Breda 1959)

Willem Jan van Zuuren heeft in Breda (Aan de Torenstraat 21) enkele jaren een bijkantoor beheerd van de in 1920 door Janus Biemans begonnen piano-, orgel-, muziek-, muziekinstrumenten-, en grammofoonhandel in Oisterwijk. Deze Biemans-onderneming is in 1932 uiteindelijk opgeheven. Maar er kwam eerder, in 1927 al, de Naamloze Vennootschap ‘Spreekmachinefabriek Renata’ uit voort. (BHIC, toegangsnummer 404a, dossiernummers 1812 en 1949, zie ook noot 15)

Geheel rechts de schoondochter van Willem Jan van Zuuren en Theresia van Zuuren-Biemans. (De naam van deze schoondochter is, evenals haar geboorte- en eventuele overlijdensdatum, vooralsnog niet bekend), echtgenote van Piet van Zuuren (Breda 1925- Zwijndrecht 2002), hun zoon. Piet van Zuuren is naar alle waarschijnlijkheid de maker van de foto...(HdG)

Het in 1878 opgerichte, tweemaal wekelijks verschijnend blad “*Echo van het Zuiden*”, onder hoofdredactie van Jan Tielen en uitgegeven door de Waalwijkse Stoomdrukkerij Antoon Tielen, besteedt aandacht aan de vestiging van “Techinka” in haar editie van 9 maart 1956:

"(...) Thans moeten we aandacht vragen voor het geheel nieuwe bedrijf, dat de gebroeders Biemans onder de naam Techinka op de hoek Hoofdstraat-Dr. Van Beurdenstraat hebben ingericht (...)"

"(...) "Bij de familie Biemans zit de beoefening van de electrotechniek in het bloed. Destijds met de radio-distributie begonnen, later door het rijk overgenomen, is het gezin grootgebracht in deze bedrijfstak van de moderne wereld. En als gevolg bewandelen alle zonen de voetstappen van vader Biemans, doch ze hebben zich op het grote terrein alzijdig weten te bekwamen. De nodige kennis daarin opgedaan, wordt bewezen door de verschillende vakdiploma's daarin behaald, zodat "Techinka" erop mag wijzen, dat het voor deskundige voorlichting kan zorgen (...)"

GEVESTIGD

Op 5 December openden wij te Kaatsheuvel een
Electro-Technisch-Installatie-Bureau

Door onze ervaring opgedaan in de grootste bedrijven op dit gebied en in het bezit van de vereiste diploma's zijn wij in staat alle voorkomende werkzaamheden vakkundig uit te voeren.

Thans leveren wij reeds: wasmachines, stofzuigers, lampen enz. terwijl wij zeer binnenkort een ruim gesorteerde winkel zullen openen in

ELECTRO-TECHNISCHE ARTIKELEN

Vanaf heden kunt U ons belasten met installatie-werkzaamheden in huis en bedrijf, tevens met alle reparatie-werkzaamheden.

ELECTRO-TECHNISCH-INSTALLATIE-BUREAU
„TECHINKA” P. en A. Biemans
Hoofdstraat 18 — Kaatsheuvel
Tel. te bereiken onder nr. 2437 Wilt U dat noteren?

Advertentie uit de Echo van het Zuiden. 12 december 1955. Coll. Streekarchief Langstraat Heusden Altena. (Salha)

Het uitgebreide bericht geeft hierna nog een gedetailleerde beschrijving van het interieur van de winkel, en het assortiment artikelen dat er te koop is. Het is de 'eerste editie' van de zaak, want in het bericht wordt gesproken over één voorkamer van het huis die als winkel is ingericht. Met het gezicht naar de winkel gericht was dit de kamer aan de rechterzijde.

In het bericht wordt ook melding gemaakt van verschillende vakdiploma's. Die waren er! Piet Biemans behaalde al in juli 1943 zijn diploma elektrotechnisch bankwerker. Dit werd in juni 1944 gevolgd door het middenstandsdiploma. In september 1950 werd de opleiding sterkstroom hulpmonteur succesvol met een diploma afgesloten, waarna Piet in maart 1951 een praktijkdiploma elektrotechniek in de wacht sleept. En nog was de rij niet gesloten. In augustus 1954: praktijkdiploma sterkstroom-monteur. En de spreekwoordelijke klap op de vuurpijl is geweest het in augustus 1955 door Piet behaalde getuigschrift elektrotechnisch installateur. Een indrukwekkend geheel, dat uiteraard voor het nodige vertrouwen in de vakkennis van de gebr. Biemans heeft gezorgd.²³

De zaak zal niet slecht gelopen hebben, want in 1960 wordt uitbreiding noodzakelijk. De eerdergenoemde krant *"Echo van het Zuiden"* schrijft hierover in haar editie van 1 juli 1960, en dit bericht is het waard in zijn geheel opnieuw te worden gelezen:

"Dinsdagmiddag vond de heropening plaats van de op de hoek Hoofdstraat-Dr. Van Beurdenstraat gelegen zaak der Gebr. Biemans "Techinka". Dit nog nauwelijks vijf jaren bestaande bedrijf geniet bij klanten en relaties blijkbaar een dusdanig vertrouwen, dat noodwendig tot uitbreiding moest worden overgegaan.

De ruimte van het geheel gemoderniseerde interieur is thans verdubbeld. (De kamer die eerst nog bij het woonhuis hoorde is bij de winkel getrokken...) en beslaat de gehele frontzijde van het pand. De firma L. van Geel heeft de verbouwing op praktische wijze tot stand gebracht en de beide grote spiegelruiten bieden 'n royale kijk op het inwendige, welke 's avonds wordt gesteund door een doeltreffende verlichting, aangebracht door de heren Biemans zelf, waaruit vakmanschap en inzicht spreekt. Het nieuwe gedeelte is speciaal ingericht voor radio-en televisieapparaten, welke op praktische en overzichtelijke wijze tegen de wanden zijn aangebracht, hetgeen niet alleen het verplaatsen vergemakkelijkt, maar waardoor ook de adspirantkoper een duidelijk beeld krijgt van de apparatuur.

Door deze belangrijke uitbreiding heeft men voldoende ruimte gekregen voor plaatsing van een grote verscheidenheid aan koelkasten en wasmachines, terwijl het riante interieur verder een ruime sortering aan luxe en huishoudelijke artikelen op electrisch gebied bergt, zodat men deze zaak moeilijk wegens een tekort aan keuze zal kunnen verlaten.

Het pand nadat de winkel vergroot werd, en ook het linker gedeelte erbij werd getrokken.
Foto omstreeks de jaren 1960. (HdG)

Kaatsheuvel, maar speciaal de Hoofdstraat, is weer een winkelpand rijker geworden, dat als een sieraad kan worden beschouwd en dat qua inrichting en inhoud kan concurreren met iedere stadszaak”.

Duidelijke taal...

Het bedrijf “Techinka” van Piet en Ad Biemans was lange tijd een vennootschap onder firma, maar is later omgezet in een BV. Dit is gedaan om redenen van financiële en juridische aard. Het bedrijf is nog voortgezet tot februari 1991. Er bleek geen opvolger voorhanden, waarna de eigenaren het hebben verkocht.²⁴

ELECTR. TECHN. BUREAU „TECHNIKA”
Gebrs. P. en A. Biemans
 Hoofdstraat 18, Kaatsheuvel - tel. 2437
 Vrienden en klanten een voorspoedig 1971.

Advertentie uit De Echo van het Zuiden van 30 sept. 1970. Let op de foutieve spelling van de bedrijfsnaam. (Salha)

Johan Biemans en zijn echtgenote Hermina Biemans-Degger verhuisden in februari 1960 naar de Willem de Zwijgerlaan nummer 4 in Kaatsheuvel, toen een nieuwbouwwoning

nagenoeg aan de rand van de bebouwde kom.²⁵ Hermina overleed op 28 juni 1974 in het ziekenhuis in Waalwijk. Bij een onfortuinlijke val tijdens huishoudelijke werkzaamheden raakte zij dusdanig gewond dat zij hieraan uiteindelijk overleed. Johan overleed als weduwnaar in het ziekenhuis in Waalwijk op 16 januari 1977 aan de gevolgen van een hartaandoening. In 1977 was hij gepensioneerd en zonder beroep. Laten we Johan en Hermina en hun kinderen op deze plaats herdenken. Auteur heeft het genoeg gehad twee van de kinderen van Johan en Hermina, nl. Dimmy Verhiel-Biemans en haar broer Jan Biemans en zijn echtgenote Ria Biemans-Verschuren, nog persoonlijk te hebben leren kennen. Ik zal me hen blijven herinneren als mededeelzame, gastvrije en vriendelijke mensen.

Johan en Hermina met hun zoon Piet en zijn echtgenote Truus Biemans-Korthout en hun zontje Marcel. Johan Biemans was een kundig kweker van theerozen. Hier te zien in de achtertuin van hun toenmalige woning aan de Willem de Zwijgerlaan nummer 4 in Kaatsheuvel. Omstreeks de jaren '60-'70 van de 20^e eeuw. (HdG)

Bedroefd maar liefdevol en dankbaar
gedenken wij

HERMINA DEGGER

echtgenote van

Johannes Josephus Biemans

Geboren te Kaatsheuvel 1 december
1893, overleden in het ziekenhuis te
Waalwijk, voorzien van het H. Sacrament
der Zieken, op vrijdag 28 juni 1974.

Begraven op het parochiekerkhof van
St. Jan 2 juli d.a.v.

Zij was een brave en diep-gelovige
vrouw, vol liefde en trouw voor haar
man en met waarachtig moederlijke
toewijding voor haar kinderen terwijl
ook haar kleinkinderen tot haar dier-
baarste schat behoorden.

Vanuit haar geloof roept zij ons toe:
mijn leven heeft zijn grens bereikt, niet
de eeuwigheid. Waar jullie machteloos
staan tegenover het onontkoombare van
de dood, daar is God bij machte mijn
leven tot voltooiing te brengen, over de
grenzen heen van de dood.

Lieve kinderen, blijft eensgezind onder
elkaar en zorgt goed voor vader, van
wie ik het meest van allen heb gehou-
den. Dank lieve vrouw. Dank lieve moe-
der en oma. De gedachtenis aan u zul-
len wij dankbaar levend houden in ons
hart. Mogen Gods engelen u begeleiden
naar het Paradijs.

Rust in vrede.

Hartelijk dank voor alle blijken van mee-
leven en belangstelling tijdens het ziek-
bed en bij het overlijden van mijn lieve
vrouw en oma.

J. J. Biemans

Kinderen en kleinkinderen

Wil in uw gebed denken aan

JOHANNES JOSEPHUS BIEMANS

weduwnaar van

HERMINA DEGGER

geboren te Nuenen 23 maart 1891 werd hij door God uit dit leven weggeroepen 16 januari 1977 en begraven op het St. Janskerkhof te Kaatsheuvel.

Een man, klein van gestalte, maar met een sterke onafhankelijke wil en een warm hart.

Verantwoordelijkheid ging hij niet uit de weg: voor zijn gezin, voor zijn zaak, maar ook voor anderen als dat gevraagd werd. Het leven spaarde hem niet: vooral het verlies van zijn lieve vrouw, waarmee hij meer dan 50 jaar lief en leed had gedeeld, trof hem zwaar.

En het deed hem pijn, dat verminderd gezichtsvermogen hem dwong tot mindere activiteit.

Toch is hij vitaal gebleven tot het laatste moment en sterk betrokken bij zijn kinderen en kleinkinderen.

Moge hij zich nu thuis voelen bij God, in wie hij geloofde.

Moeder Maria, wees onze voorspraak bij uw zoon.

Hartelijk dank voor alle blijken van meeleven en belangstelling bij het overlijden van onze dierbare vader en opa.

Kinderen en kleinkinderen

Bidprentje Johan Biemans, 1977. (RAT) Bidprentjes - Letter B, archiefnummer 410, Periode: 1763-2014

Het pand Hoofdstraat 18 in Kaatsheuvel bestaat niet meer. Het is tijdens het winterseizoen van 2021-'22 gesloopt. Het is in de loop van de jaren door diverse verbouwingen totaal van aanzicht veranderd. Er wordt op deze plaats een appartementengebouw gerealiseerd.

Op de plek Hoofdstraat/hoek Dr. Van Beurdenstraat (achter de hekken) van waaruit destijds de radiodistributie in Kaatsheuvel werd geregeld, en daarna ooit elektrotechnisch bureau "Techinka" was gevestigd, zal anno 2022 een appartementencomplex verrijzen...(HdG)

Distributieradio is in Nederland gedurende vele jaren in zwang geweest. Omstreeks midden jaren '60 van de twintigste eeuw werd besloten het net niet meer verder uit te breiden, maar het laatste radiodistributienet werd pas in 1975 opgeheven. Vanaf die jaren gingen centrale antenne-inrichtingen en (coax)kabelnetten aan hun opmars beginnen.²⁶

Noten

1) Voor wat betreft het huwelijk van Johannes Biemans en Henrica Franssen: Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) R.K. Trouwboek 1686-1795, Bakel en Milheeze. Pag. 335, toegangsnr. 8009, Inv. nr. 1. Voor wat betreft Wilhelmus Biemans en Francisca Kanters: Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE), BS Helmond, Deel 3, jaar 1826, aktenummers 2 en 57.

2) RHCE. BS Aarle-Rixtel Deel 16, jaar 1852, akte 9.
(Overlijden Ardina Aarts): RHCE. BS-Nuenen-toegangsnummer 15353
Inv. nr. 4623. Registers van overlijdensakten. Folio 32.
(Overlijden Johannes Biemans): RHCE. BS-Nuenen-toegangsnummer 15353
Inv. nr. 4625. Registers van overlijdensakten. Folio 9.

3) RHCE. BS Nuenen Deel 7, jaar 1862, akte 20.

4) RHCE. BS Lieshout Deel 11, jaar 1885, akte 4.

5) RHCE. Bevolkingsregister Nuenen Inv. nr. 15, folio 146, volgnummer 1.
Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) Gegevens uit geboorteregisters Boxtel 1895, 1896, 1898, 1899 en 1900 en gegevens uit overlijdensregisters Boxtel 1901, 1904, 1907 en 1919. Van Hermanus Antonius heb ik geen geboorteakte kunnen vinden. In het bevolkingsregister van Helmond staat hij vermeld als geboren te Helmond.

6) RHCE. Bevolkingsregister Helmond, Inv. nr. 57a, folio 152

7) BHIC. Toegangsnummer 707a, dossiernummer 2744.

8) BHIC. Huwelijksregister Breda 1913 toegangsnr. 550, Inv. nr. 480. Betreffende het overlijden van Louise Josepha Theresia de Kroon zie: BHIC. Overlijdensregister St. Oedenrode 1940, aktenr. 11, Toegangsnummer 405, Inv. nr. 406

9) BHIC. Overlijdensregister St. Oedenrode 1945. Toegangsnummer 1297, Inv. Nummer 3537.

10) In de eerste helft van de twintigste eeuw was Oisterwijk nog verdeeld in vier wijken: A, B, C, en D. Deze wijkindeling werd in 1948 losgelaten en vervangen door huisnummering per straat.

11) BHIC. Archief kamer van Koophandel. Toegangsnummer 404a, dossiernummer 1812.

12) BHIC. Toegangsnummer 550. Inv. nr. 424. Huwelijksregister Boxtel 1921. Aktenummer 57.

13) BHIC. Overlijdensregister 's-Hertogenbosch.
1929. archiefnummer 550, inventarisnummer 4109, aktenummer 31.

14) Zie voor gegevens over geboorte-en overlijdensdata van de uit dit huwelijk geboren kinderen: Regionaal archief Tilburg (RAT) Collectie gezinskaarten Oisterwijk 1920-1938. Inv. nr. 22, nr. 402 en 403. RAT. Overlijdensregister Oisterwijk 1930. Archiefnr. 915, Deelnummer 033, Aktenr. 58. RAT. Archiefnummer 915, Deelnummer 033, overlijdensregister Oisterwijk 1929, Aktenummer 69.

15) Aldus Hermi de Graaf-Verhiel, kleindochter van Johan Biemans. (Dochter van Dimmy-Verhiel-Biemans) Willekeurig waar het in dit artikel overgeleverde verhalen uit de familie betreft is zij, samen met haar tante Toos Biemans-Elshout, (Woonachtig in Rijen, de weduwe van Johan en Hermina's zoon Wout) de bron die mij deze verhalen geleverd heeft. Wanneer in een van de familieverhalen gesproken wordt over "mijn moeder", dan betreft dat steeds Dimmy Verhiel-Biemans, de moeder van Hermi de Graaf-Verhiel.

16) Zie voor een geschiedenis van dit bedrijf: M. van der Waals, "Er zat muziek in de Parallelweg. Een historie van de Oisterwijkse Naamloze Vennootschap Spreekmachinefabriek Renata", in: De Kleine Meijerij (vlugschrift van de heemkundekring), jaargang 64, nummer 3, pag. 127 tot en met 155. (Oisterwijk, 2013)

17) Voor meer details over het 'fenomeen' radiodistributie zie o.a.:
<https://wiki.beeldengeluid.nl/index.php/radiodistributie>.

18) Zie voor de 'complete' correspondentie omtrent de hier bedoelde radiodistributie: RAT. Archief van het gemeentebestuur van Loon op Zand. Toegangsnummer 783 Inventarisnummer 3654.

19) Zie de internetpagina van de Koninklijk erkende harmonie Kaatsheuvel:
<https://www.harmoniekaatsheuvel.nl/>

20) Idem noot 18.

21) BHIC. Toegangsnummer 404A, Dossiernummer 102116.

22) BHIC. Toegangsnummer 404A, Dossiernummer 3407

23) Mededelingen van Marcel Biemans (Eindhoven) aan auteur. E-mailbericht van 20-8-2022.

24) Vanaf "Het bedrijf Techinka": Idem noot 23.

25) Informatie op persoonskaart Johan Biemans uit het Centraal Bureau voor Genealogie te Den Haag.

26) Zie noot 17.

Speciale dank aan Hermi de Graaf-Verhiel (Kaatsheuvel) dochter van Dimmy Verhiel-Biemans, voor welwillende medewerking bij het verstrekken van niet alleen concrete gegevens, maar ook familieverhalen. Verder dank aan Marcel Biemans (Eindhoven), zoon van Piet Biemans, een der Techinka-firmanten, voor zijn informatie zijn vader Piet Biemans en het bedrijf in Kaatsheuvel. Dank ook aan Heemkundekring de Kleine Meijerij (Oisterwijk, Haaren) voor het ter beschikking stellen van enkele foto's die in 2013 zijn opgenomen in hun tijdschrift, bij mijn artikel over spreekmachinefabriek Renata.